

Onder d'n Kroezeboom

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging Old Reurle

Jaargang 2011, nr. 3 (september 2011)

Van de voorzitter

Op deze zaterdag, als ik dit schrijf, beginnen de Pompdagen. Een jaarlijks groots festijn in Ruurlo.

Op de braderie op woensdag 3 augustus is Old Reurle ook aanwezig.

Vaak een gezellige drukte met veel belangstelling. We doen dan ons best om o.a. nieuwe leden te werven.

Het wil nog steeds niet lukken om het 500ste lid te begroeten. Misschien kunnen leden hier een steentje aan bijdragen! Kent u iemand die wel interesse heeft om lid te worden, meldt ons dat.

Het winterprogramma is weer klaar.

In deze Kroezeboom kunt u de activiteiten lezen en de data alvast noteren. De avonden worden weer in De Sprankel gehouden. Het is een gezellig onderkomen en vorig seizoen waren de leden daar zeer tevreden over.

Breng eens een introducé mee en laat die op deze manier kennis maken met uw vereniging.

In het koetshuis hebben we vergaderd met de Erfgoedkoepel Berkelland, de samenwerkende Historische verenigingen van Berkelland. Uiteraard hebben we ook de tentoonstel-

ling in de Cactus Oase bezocht. Men was zeer onder de indruk, zeker van de "boerderij".

De boerderij kon niet goed met een rolstoel bekeken worden omdat een deel zandpad was. Niet getreurd, de kas medewerkers zorgden samen voor een stuk erfverharding en een pad werd aangelegd, in samenwerking met Bert van der Meer, weer een aanwinst bij Anny en Bert's Cactus Oase, nu kunnen de bezoekers er zich nog prettiger voelen.

Tot slot, maar niet op de laatste plaats.

Het bestuur wil de nieuwe redactie van "Onder d'n Kroezeboom" een grote pluim geven voor de wijze waarop zij u en ons hun eerste uitgave in het 2^e kwartaal gepresenteerd hebben.

Het ziet er perfect uit.

"Vooral doorgaan" zei eens een bekende TV man.

En dat zeggen wij ook.

SUCCES!

Tot de volgende keer.

Met vriendelijke groet,
Dinant Chr. Weenk.

Oude werktuigen

Ook de afgelopen periode hebben diverse mensen weer oude werktuigen of gereedschap geschonken aan OLD Reurle, waarvoor onze hartelijke dank.

Fam. G. Bensink te Ruurlo	handmoffen en oorwarmers
Mw. R. Berenschot te Ruurlo	spoormandje en een kralenportemonnee met centen van omstreeks 1900 en wandspiegel
Fam. D. Hamer te Ruurlo	rijwielplaatjes uit 1933/34
Fam. R. Hendriksen te Ruurlo	een wasbord
Fam. T. Hukker te Ruurlo	een waswinger voor een houten Miele wasmachine
Mw. M. Hummelink te Ruurlo	wandspiegel
Fam. Kuijvenhoven te Ruurlo	wentelploeg
Mw. G. Roekevisch te Ruurlo	kinderspeelgoed
Fam. A. Roerink te Ruurlo	een zelf gevlochten kippenmand
Fam. B. Vermeer te Ruurlo	diverse rookartikelen

En er is ook dit keer weer het nodige door de onderhouds ploeg ingebracht, ook hiervoor nogmaals bedankt.

Henk Klein Brinke.

Schenking aan Old Reurle door Wim Bluemers

Van Wim Bluemers ontvingen wij een 5-tal prachtige albums met foto's van en over Ruurlo.
Het is een mooie aanvulling voor ons archief.

Wim hartelijk dank voor deze royale geste.
We zullen er zuinig op zijn en bewaren voor de toekomst.

Leo Besselink.

Kopij

De sluitingsdatum betreffende kopij voor 'Onder d'n Kroezeboom' nr. 4 is voor 1 november.
U kunt het verzenden naar: braakhek-kewh84@gmail.com of voor het adres zie

de colofon. Hebt u een interessant onderwerp laat het ons weten. Met elkaar kunnen we er wellicht een interessant of lezenswaardig stukje van maken.

Opening van de boerderij bij Cactus Oase

Op zaterdag 11 juni is de doorsnede van de boerderij uit de jaren 50 officieel geopend door burgemeester H. Bloemen van de gemeente Berkelland.

In zijn toespraak somde hij tal van woorden en gebruiksvoorwerpen op uit zijn jeugd in het zuiden van ons land die thans niet gangbaar meer zijn. Hij sloot daar mee mooi aan bij het onderwerp van die middag.

De officiële opening geschiedde door de vlag van Ruurlo van het toegangshek te verwijderen om daarmee de vele geno-

digden de gelegenheid te geven om de verschillende kamers met de toenmalige inrichting en gebruiksvoorwerpen te bezichtigen.

Het geheel is gebouwd door de werkgroep landbouwwerktuigen onderleiding van Henk Klein Brinke.

Het is een prachtige aanwinst voor de expositie van Old Reurle bij de Cactus Oase.

Het bestuur.

Winterprogramma Historische Vereniging "Old Reurle" 2011-2012

In het komende seizoen van oktober tot maart zullen er op alle tweede woensdagen van de maand weer interessante lezingen gehouden worden.

Ook dit jaar is er met betrekking tot de onderwerpen weer geprobeerd om "voor elk wat wils" te zorgen!

De oktoberlezing (op 12-10-'11) zal worden verzorgd door dhr. G. Post van der Molen i.s.m. de bibliotheek Ruurlo en heeft als titel: "Boeken van lood".

Dhr. Gerard Post van der Molen uit Ruurlo zal u op geheel eigen wijze meevoeren in de geschiedenis van de boekdrukkunst.

De novemberlezing (op 09-11) zal worden verzorgd door dhr. F. de Zee en heeft als titel: "Van kruiwagen tot Arriva".

Dhr. Focko de Zee uit Lochem zal vertellen over 1000 jaar transportgeschiedenis in de Achterhoek met speciale aandacht voor de Ruurlose transportgeschiedenis.

De decemberlezing (op 14-12) zal worden verzorgd door dhr. J. Bornebroek en heeft als titel: "Boerenmagie".

Dhr. J. Bornebroek uit Enschede vertelt over boerenmagie. Onder boerenmagie verstaan we alles waaraan van oudsher op het platteland van oostelijk Nederland een magische, onheilafwerende en genezende werking en kracht werd toegeschreven.

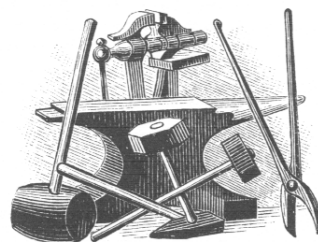
Op het platteland is nog heel wat van de oude magische symboliek aanwezig en zichtbaar al weten de bewoners meestal de betekenis niet meer.

De januarilezing (op 11-01-'12) zal worden verzorgd door Keurslagerij Kuenen uit Ruurlo.

Het programma is nog een verrassing, maar het zal ongetwijfeld leerzaam en lekker worden!

De februarilezing (op 09-02) zal worden verzorgd door dhr. H.W. Oldenhavé en heeft als titel: "Smederij Oldenhavé".

Dhr. H.W. Oldenhavé uit Vorden zal vertellen en via beeldmateriaal laten zien wat de tegenwoordige werkzaamheden van de smederij zijn.

De maartlezing (op 14-03) De 'spreker' houden we nog even geheim, maar als alles doorgaat, zal het een vrolijke en ludieke afsluiting van het seizoen worden!

Alle avonden zijn op woensdag, worden gehouden bij 'De Sprankel' Dornesteeg te Ruurlo en beginnen om 20.00 uur, m.u.v. de ledenvergadering in maart. Deze begint om 19.30 uur. Uitvoerige informatie m.b.t. het onderwerp van de lezingen vindt u te zijner tijd in 'Contact'.

Graag tot ziens op onze avonden!

RUURLO IN 1950

De lengte-doorsnee van de boerderij in de kas van Cactus Oase geeft een beeld van het interieur van een boerderij in de jaren vijftig. Maar hoe was het daarbuiten?

Een onderzoek

Het gemeentebestuur van Ruurlo gaf omstreeks 1949 opdracht een onderzoek in te stellen naar de economische en sociale structuur van de gemeente met het doel meer inzicht te krijgen voor sociaal en economisch beleid. Dat beleid moet er op gericht zijn het welvaartspeil te verhogen. Het rapport daarover, dat in 1953 verscheen, geeft een aardig kijkje in het toenmalige "leven" in Ruurlo (inclusief Zieuwent) in de jaren 1947-1950.

Agrarische gemeente (in 1950 5330 inwoners)

Allereerst werd geconstateerd dat Ruurlo een nagenoeg zuiver agrarische gemeente is. Van de totale mannelijke bevolking werkt 64% in de landbouw. Evenals elders op de zandgronden doen zich ook hier enkele belangrijke knelpunten voor in de landbouw. De voornaamste problemen zijn de kleine bedrijven, de zeer traditionele bedrijfsvoering, de slechte toestand der gebruiksverkaveling en de geringe afvloeiing van de agrarische jongeren.

Huikert 10 ca. 1950
Herman Sasse, op de grond
Zoon Anton Sasse

De kleine bedrijven

Van het aantal bedrijven groter dan 1 ha is 74% kleiner dan 10 ha, terwijl 33% kleiner is dan 5 ha. Het vraagstuk van de kleine bedrijven in ons land doet zich in vrijwel alle gebieden van de zandgronden voor. De kern van het probleem der kleine bedrijven is de wanverhouding van het aantal werkzame mensen (boer en zijn gezin) en de beschikbare oppervlakte cultuurgrond. Het aantal arbeidskrachten op de kleine bedrijven is driemaal zo groot als op grote bedrijven. Dit resulteert in een geringer inkomen per arbeidskracht. Vergroting der kleine bedrijven in de toekomst werd dan ook noodzakelijk geacht en/of intensivering en rationalisering der bedrijfsvoering.

Intensivering van de bedrijfsvoering

Dit vraagt in het algemeen meer kapitaal en arbeid. Het rapport vermeldt concrete mogelijkheden.

Rationalisering van de productie

Hiervoor dient een beter gebruik te worden gemaakt van de productiemiddelen als grond, kapitaal en arbeid. Het rapport noemt een aantal concrete mogelijkheden.

Vergroting der kleine bedrijven en een betere verkaveling

Ruilverkaveling kan hiervoor een middel zijn. Voor het zuidelijk gedeelte van de gemeente is ruilverkaveling reeds aangevraagd.

Afvloeiing

Het aantal boerenzoons in de landbouw en het aantal bedrijven dat voor hen in de toekomst vrij zal komen maakt het noodzakelijk dat een aantal van hen moet afvloeien. De feitelijke afvloeiing blijft echter achter bij de noodzakelijke afvloeiing. Een probleem daarbij is dat degenen die moeten afvloeien eerst een tijdlang in de landbouw blijft hangen om op latere leeftijd de landbouw te verlaten en dan als ongeschoolde op de arbeidsmarkt te komen. Er is dus sprake van een jonge boerenprobleem in Ruurlo

Niet-agrarische bedrijfstakken

Hiervan is de industrie van de meeste betekenis. Er zijn zes bedrijven met meer dan 10 werknemers. Dat zijn een klompenfabriek, een atelier voor kunstnijverheidsprodukten, een tapijtknoperij en een zuivelfabriek.

In totaal waren er in 1950 in deze bedrijven 66 personen werkzaam.

Daarnaast waren er verschillende verzorgende bedrijven. Dat waren voornamelijk ambachtsbedrijven. In de bouwnijverheid werkten in 1947 116 personen.

In de sector voedings- en genotsmiddelen werkten 61 personen. De economische diensten (handel, verkeer, bankwezen, verzekering) omvatte 228 personen, waaronder 70 winkels.

Het vreemdelingenverkeer is in Ruurlo niet onbelangrijk; 20 personen zijn werkzaam in hotels en pensions. Het rapport is van mening dat het vreemdelingverkeer in Ruurlo van meer belang kan worden indien daarvoor de nodige voorzieningen worden getroffen.

Het gebrek aan voldoende en gevarieerde werkgelegenheid leidde tot een relatief groot aantal forensen die werkzaam waren in Lochem, Lichtenvoorde en Borculo.

Bakker Frederik Toevank

Bron: Ruurlo. Een economisch sociografisch onderzoek door Economisch technologisch instituut voor Gelderland en Landbouweconomisch instituut. 1953.

Jan Glijnis.

De Jachtopziener

Velen van de oudere generatie uit Ruurlo en haar bosrijke omgeving zullen hem zich nog herinneren, de jachtopziener (zichzelf steevast jachtopzichter noemende) uit de dertiger tot vijftiger jaren, Wijnand Beukema, wonende in de karakteristieke "Schoolhoeve" vlakbij de Boskapel, aan de (thans genoemde) Boskapelweg in de Veldhoek. Zijn optreden en persoonlijkheid straalde gezag en autoriteit uit en zijn markante stem was uit velen te herkennen. Hoe anders was zijn houding tegenover zijn adellijke broodheren, hetgeen voor die tijd zeker geen uitzondering was, getuige onderstaande brieven welke wij uit de archieven van Baron Robert van Heeckeren van Kell (Jonker Bobby) opdoken, en welke wij echt als getuige van die tijd zeer de moeite waard vonden om te publiceren. De brieven, rond 1930 geschreven, hebben wij zonder aanpassingen overgenomen.

De onderstaande foto geeft een opmerkelijke en niet alledaagse gebeurtenis weer. Het afschieten van een wild zwijn in de bossen rondom Ruurlo waarbij de fortuinlijke schutter zich uiteraard vol trots liet vereeuwigen.

De tekst achter op de foto luidt:

"Ik schoot dit zwijn in Veldhoekse bossen van Ruurlo 28 Januari 1949, het woog 182 pond. Geschoten met Brenekker kogel uit jachtgeweer.

W.Beukema"

*Ik schoot dit zwijn
in veldhoekse bossen van
Ruurlo 28 Januari 1949
het woog 182 pond.
geschoten met Brenekker
kogel uit jachtgeweer
W. Beukema*

Aan den Hoog Welgeboren Heer
Baron, H.R v Heeckeren v.Kell

Ik dacht Uw Hoog W, geboren nog weer eens een brief te schrijven en hoop u de tijd hebt voor het lezen en dat hij interesseert.

In tegenstelling met het fretteeren op Hoeve en Liestroo, is om 't Huis heen prettig met de fretten gewerkt. In korten tijd werden met een geweer heel wat konijnen bemachtigd en slechts een maal bleef een fret vast zitten.

Er zijn hier genoeg paren veldhoenders over gebleven en ze zijn ook rustig, wat goed kan worden genoemd: Hazenstand zal zeer zeker even als die der konijnen goed worden.

De eenden zullen nog wel eens door het hoge water van het nest zijn af gelicht, toch zag ik in 't ven en in Peppelenbosch al een vlucht jonge fazanten, zullen voor het meerendeel zitten broeden en licht het weer der toekomst daar aangelegen doch niet zoo erg als met Veldhoenders in de maand Juni en begin Juli.

Voor de zorg van het komend heb ik in het nieuw aangelegde bosch voor voeding aardperen in gepoot als mede in het jong hout bij 't Reejen Bosch doch ik verwacht dat ze in eerste beter willen gedijen als in het laatste perceel bosch. Ik heb er voor

proef-zonder ook duiveboonen en Hennep tussen in gezaaid waar ik echter ook niet veel van verwacht doch we kunnen nooit weten.

Ik heb zoo in het Bosch ook de krentebomen geteld dr' waren er meer als vijftig welke nu moeten worden gemerkt om al ze weer de bladeren hebben laten vallen nog te kennen zijn. Krommedijk dacht dat het getal groot genoeg was om de korte singels van 't ven vooraan vol te maken en bovendien in 't Boschje bij het huis +Jeruzalem te bepoten en dat ze even gemakkelijk daar waren te steken als in de kweekerij.

Verder kan ik melden dat ik moeite heb gedaan om een setter te krijgen doch was ik te laat en wel Tentoonstellingen en geen jachthonden ouder of voorouders. Ik las dezer dagen nog in een oud kalender van Sprüts hondenbrood van de setter waar ze zeer geprezen werden. Als Uw Hoog Welgeboren nog kans hebt van goed ouders een teef te kunnen krijgen uit Engeland dan heb ik er wel f. 45 voor over.

Hoog Achtend,

Uw Hoog Welgeboren steeds Dienstwillig
onderdanige dienaar'
De Jachtopzichter van Huize Ruurlo

W. Beukema.

Svp.de Reejenstand is goed te noemen.

*De School-hoeve gerestaureerd door S.B.B.
en nu één van haar vakantiewoningen.*

Het volgende briefje geeft ook nog eens de "Jachtoogst" door ene Pardijs weer.

Aan den Hoog Welgeboren Heer
Baron HR van Heeckeren
van Kell

Alleen zijnde
Pardijs schoot in 1927 1 Watersnip 6 Fazanten 4 Houtsnippen 42 Hazen en 2 Konijnen
dits 1928 4 Eenden 5 Fazanten 34 Hazen 4 Konijnen
dits 1929 1 Eend 2 Patrijzen 11 Fazanten 2 Houtsnippen 54 Hazen 6 Konijnen

Aan Roofwild 29 Katten 12 Bunzings 1 Hermelijn en 162 schadelijke vogels.

Ruurlo den 10 Februari 1930 schoolhoeve
De Steeds onderdanige Dienst willige dienaar
Jachtopz' van den Huize Ruurlo
W. Beukema

Aan den Hoog Welgeboren Heer
Baron HR van Heeckeren van Kell

Alleen zijnde

Pardijs schoot in	1927	1 Watersnip	6 Fazanten	4 Houtsnippen	42 Hazen	en 2 Konijnen
" " "	1928	4 Eenden	5 Fazanten	34 Hazen	4 Konijnen	
" " "	1929	1 Eend	2 Patrijzen	11 Fazanten	2 Houtsnippen	54 Hazen
						6 Konijnen

Aan Roofwild 29 Katten 12 Bunzings 1 Hermelijn 162 schadelijke vogels.

Ruurlo den 10 Februari 1930 schoolhoeve
De Steeds onderdanige Dienst willige dienaar
Jachtopz' van den Huize Ruurlo
W. Beukema

Lou Banda.

(Foto en gegevens uit het archief Old Reurle.)

De Luifel in de 17 de eeuw

Het bij alle inwoners van Ruurlo bekende café-restaurant De Luifel, aan de Dorpsstraat nr.11 heette daarvoor volgens Frits Toevank achtereenvolgens Elschothuus, Cupershuus, Haagenshuus en De Klok. Over de eerste naam "Elschothuus" kan ik u wat meer vertellen.

Willem Elschot

Op 18 februari 1653 krijgt de 27-jarige Berent Elschot met zijn vrouw Dercksken Wesselincks van het echtpaar Johan Poelhuijs en Hester Raesinck in het dorp Ruurlo een huis en hof in het bezit dat tegenover de kerk tussen de huizen van Jordens en de Hoegen Lucht gelegen is met de kamp erbij (1). Uit een proces dat voor het hof in Arnhem (2) gevoerd is, blijkt dat de prijs die er voor betaald moest worden 1800 gld. is en dat zijn vader, Berent ten Elschate den olden, deze gaat voorfinancieren. Uit de stukken blijkt verder dat het gekochte huis met de hof en de kamp erbij de *Broerkamp* wordt genoemd. Misschien was het in het bezit van de familie Raesinck, want Berent den olden wordt verzocht de tweede termijn van 1050 gld. uit te betalen aan de cornet (vaandrig) Gerrit Raesinck, een broer van Hester, in verband met een erfenis van een oom. Vermoedelijk heeft Jan Poelhuijs en zijn vrouw Hester Raesinck er helemaal niet gewoond, maar was haar de Broerkamp bij testamentaire beschikking ten deel gevallen.

Het kan echter ook zijn dat het huis met toebehoren in het bezit was van de familie Poelhuijs, omdat deze familie al bekend was in Ruurlo. Tussen 1624 en 1629 was Johan ten Poelhuijs, waarschijnlijk de vader van Jan Poelhuijs, kerkmeester van de kerk te Ruurlo naast Berent ten Elschate. In 1631 legden zij verantwoording

af over de inkomsten en uitgaven van de kerkgemeenschap over de bovengenoemde jaren (3). Zoon Jan Poelhuijs zou later bekend worden als beurder van de verpondingen in Ruurlo.

Huurders

Het gekochte pand, een allodiaal (erfvrij) erf, bezwaard echter met 3 hoender en 6 stuiver tijns aan het huis te Ruurlo en 2 stuiver tijns jaarlijks aan de landrentmeester Schimmelpenninck, was tot Pasen 1653 verhuurd aan een zekere Jacob Hendrix, die nu de pacht aan Berent ten Elschate den olden moest betalen. Het was ook niet echt de bedoeling dat Berent junior er ging wonen. Het lijkt meer op een geldbelegging en dat kon je aan de "oude Elschot" wel overlaten. Bij de verpondingen van 1650 bleek hij de rijkste boer van Ruurlo te zijn.

Verderop komen we te weten dat het huis na Pasen 1653 verhuurd was aan Jacob toe Rijckenbargh. Het kan best zijn dat deze Jacob dezelfde is als de Jacob Henrick. Dan zou hij wel eens de zoon van Henrick toe Rijckenbarg kunnen zijn.

Heelmeester en wildebras

Berent Elschot junior was geen boer zoals zijn vader, maar chirurgijn, misschien wel de eerste van Ruurlo. Waar hij zijn opleiding genoot is niet bekend. Zijn werkplek had hij wel goed uitgezocht: hij woonde in

bij zijn schoonvader Willem Wesselinck die in Ruurlo een herberg had. Daar werd bij tijd en wijle flink gedronken én gevochten. Een heemeester kwam dan goed van pas.

Zelf was hij ook een wildebras en ruziezoeker, die onder andere zijn schoonvader te lijf ging. Drank zal daarbij ongetwijfeld een rol hebben gespeeld. De procureur fiscaal, vergelijkbaar met het huidige Openbaar Ministerie, zat hem voortdurend op de hielen om achterstallige boetes betaald te krijgen voor vergrijpen uit het verleden. Zo weten we dat de huurder van de Broerkamp, Jacob toe Rijckenbargh, in 1663 geen huur mocht betalen aan Berent Elschot, omdat eerst de boetes betaald moesten worden (4).

Gebruikers en bureu

Om nog meer duidelijkheid te krijgen over wie wat in Ruurlo bezit nog het volgende. Op 8 november 1662 heeft Berent geld nodig en daartoe verkoopt hij aan Willem Wissinck en diens vrouw Aeltien Hillebrandts een stuk hofland uit de Broerkamp met de uitdriift die daarbij hoort, dat ze al drie jaar in gebruik hebben.(5). De ligging wordt nauwkeurig omschreven. We weten al dat de Broerkamp in Ruurlo tegenover de kerk ligt. Het stukje bouwland ligt met de oostzijde aan het Rijckelt, met de westzijde aan de gerfkamer, met de noordzijde tegen de hof van zaliger Derck Pasman en met de zuidzijde aan de hofstee van de verkoper, Berent toe Elschot. De gerfkamer was de kleedruimte van de priester, ook wel sacristie genoemd. Of daarmee de pastorie bedoeld wordt die aan de Domineestee lag, is niet duidelijk.

Geldgebrek

In de jaren hierna moet Berent verschillende keren grote sommen geld lenen bij Jan Coelman, lakenkoopman te Zutphen, en als onderpand wordt vaak de Broerkamp gegeven. Als Berent in 1682 overlijdt lijkt het erop dat zijn vrouw Dercksken Wesselinck en hun zoon Israel zijn gaan wonen op de Broerkamp, waar de laatste

ook het vak van chirurgijn uitoefent. Ze wonen er in 1697 nog, maar dan zijn ze van bezitter even pachter geworden, omdat Jan van Stijl en Jan toe Winckel de nieuwe verwinhebbers zijn geworden. Het zijn de twee schoonzonen van Jan toe Elschot, een broer van Berent, die nog een financieel appeltje met de laatste te schillen hadden. Zij krijgen het recht van verwin, d.w.z. dat ze alle opbrengsten van de Broerkamp mogen opeisen totdat de schulden afbetaald zijn.

In 1712 (6) blijkt er een nieuwe eigenaar van de Broerkamp te zijn: de erfgenamen van Lammert Coelman. Dercksken Wesselinck en Israel Elschot moeten volgens de maancedule ieder de helft van de verponding betalen zijnde elk 1 gld en 5 st. voor hun bezit. Ze hebben blijkbaar weer geld geleend en de Broerkamp in onderpand gegeven. Israel woont er eerst met zijn vrouw Gerritjen Luesinck en vanaf juli 1717 met zijn tweede vrouw Lowijsa Gerritsen, weduwe van Hendrik te Winkel.

De Broerkamp weer in bezit en verkocht

Op 28 april 1718 (7) zegt Helena Coulemans betaald te zijn van een zodanige cessie en overgifte in vrijwillig verwin d.d. 27 december 1671 ten voordeel van haar vader zaliger (Jan Coelman) op en aan de Broerkamp met huis en weere in Ruurlo en geregistreerd op 14 augustus 1697, waarbij Israel te Elschot bekende 586 gld. en 18 st. schuldig te zijn. Door deze afbetaling komt hij weer in het bezit van de hele Broerkamp en kan hij deze op dezelfde dag voor de ene helft doorverkopen aan Louys Abreson x Anna Martens met het huis dat door hemzelf en Lowijsa Gerritsen bewoond wordt. Tevens verkoopt hij hun ook de groeve bij de kerk. De andere helft van de Broerkamp wordt verkocht aan Berend Kinkelder x Maria Wissinks. Het is waarschijnlijk bouwland dat naast het brouwhuis en hofland van de kopers ligt en "schietende met een eynde nae den kerkhoff".

Niet lang hierna hebben Israel Elschot en zijn vrouw Lowijsa Gerritsen, omdat ze ook de groeve bij de kerk verkochten, Ruurlo verlaten en zich in Zutphen gevestigd, waar zij vandaan kwam. Uit de beide huwelijken van Israel zijn geen nazaten bekend, waarmee er een eind komt aan deze tak van de familie Elschot, want meerdere kinderen heeft zijn vader Berent

volgens de doopboeken en andere archiefstukken niet voortgebracht.

Ik hoop met deze bijdrage weer een stukje verleden van Ruurlo uit de boeken te hebben gedaan. Als we zo de legpuzzel van Old Reurle kunnen vervolmaken ben ik dik tevreden.

Veel leesplezier.

Hotel Klein Haar rond 1930

-
- (1) GA 0217-636; f.7v
 - (2) GA 024-5319 Civiele processen nr.5 van het jaar 1653
 - (3) Streekarchief Doetinchem Inventaris Hervormde Gemeente Ruurlo 383 nr. 331
 - (4) GA 0217-174 f.237 e.v.
 - (5) GA 0217-637 f. 109v.
 - (6) GA Huis Ruurlo 0894-1257
 - (7) GA 0217-645 f.104 e.v.

Verhalen uit de oude doos

Pietje van 't Huus (1)

Petra Vanger-Meulenkamp, kleindochter van 'tante Pietje', vertelde ons onlangs dat ze nog fotomateriaal, brieven en een cassettebandje met een radio-interview bezit uit de nalatenschap van haar oma. Zelf Ruurlose, herinnert Petra zich levendig de verhalen die oma haar vertelde. Deel 1 van een tweetal artikelen. Deel 1 gaat over tante Pietje. Deel 2 komt in een volgend nummer en gaat over enkele antieke emigrantenbrieven van de familie Meulenkamp.

Arjen van Gijssel

Wie kent tante Pietje Meulenkamp nog? Veel oudere Ruurloërs zullen haar herinneren van de sigarenwinkel in het dorp (in het pand waar nu een Chinees restaurant zit). Ze was een van de bekendste Ruurloërs. In het boek "Ruurlo van 1900 tot Berkelland" wordt er een artikeltje aan haar gewijd. Petronella Maria van Hattem leefde van 1900 tot 1985 en bestrijkt met haar leven dus een groot deel van het prachtige periode waarvan dat boek het tijdsdocument is geworden.

Tante Pietje Meulenkamp, oftewel Petronella Maria van Hattem, geb. Zoelen, dochter van Jan Jacob van Hattum en Johanna Petronella van Ommeren

Het huis van de Meulenkamp. Postagentschap/sigarenzaak, tegenwoordig Chinees restaurant. Op de foto: Bertus Meulenkamp en zijn ouders Bernard Gerhard Meulenkamp en Hermina Jacoba Coerman.

Ze was bekend als plaatselijk winkelier, maar ze was ook vermaard om haar aanstelling als jonge bediende op Huize Ruurlo. Daarom heette ze 'Pietje van 't Huus'. Over haar tijd op het kasteel kon ze met smaak en lichte weemoed vertellen. In een bewaard gebleven interview voor omroep Gelderland uit 1979, een live uitzending vanuit hotel Avenarius waarin o.a. burgemeester Ordeman vertelt over de plannen om van het kasteel een gemeentehuis te maken, gaf tante Pietje prijs hoe

haar 'entrée' in de adellijke kringen verliep:

"Het was 1915, ik was 15 jaar. Ik was een arbeidersdochter uit Kerk Avezaath in de Betuwe. Er moest thuis geld verdiend worden, maar ik wilde het land niet op bij die Hereboeren in de Betuwe. Je kreeg klein loon en moest hard werken. Daar ga ik niet naar toe, zei ik. Ik verdiende 80 cent en werkte van zeven tot zeven.

Juffrouw Peters

Toen kwam juffrouw Peters (huishoudster kasteel) bij onze buurvrouw, haar zus. Mevrouw Peters vroeg: heb je zin om naar kasteel te komen. Ik zei: nou direct. In veertien dagen was ik weg. Ik kwam in een compleet andere wereld. Ik had nog nooit zoiets moois gezien. Ik vond het zo prachtig. Thuis in Kerk Avezaath moesten we altijd lopen naar Tiel. Maar toen ik meeding met juffrouw Peters, ging ik met de tram, in de eersteklas coupe (er waren toen drie klassen). In de wachtkamer kreeg ik een kopje koffie met amandelbroodje. Nou, dat was toch wat! Enfin, na het overstappen in Zutphen kwamen we in Ruurlo aan en daar stond een rijtuig klaar met koetsier. Eerst moest ik kennismaken met de freules en toen kwamen we in de kelder waar allemaal borden en servies en

servetten met ringen lagen. Ik dacht: in de hemel kan het mooi zijn, maar mooier als hier is het niet. Ik verdiende 75 gulden per jaar. En met de fooienpot konden we ons kleden. De heren op de jacht gaven veel fooien.

Tijdens de jacht was er altijd een diner met dames met mooie jurken en bedienden. Het zag er net zo uit als op de Belamy serie op televisie. Zelf kwamen we niet boven, hoor. Maar we lieten tijdens het gala de eetlift open staan, dan gingen we op onze knieën liggen en konden we kijken naar de jurken van de dames.

We gingen af en toe wel eens het dorp in, maar niet veel hoor. We hadden daarvoor Dirk Nieuwenhuis; die kon bijvoorbeeld een bolletje wol voor ons meenemen. Als we toch zelf het dorp ingingen, moesten we een hoed op. Toen mevrouw Boreel (een familielid van de freules) haar pols had gebroken, bracht mijn latere man de telegrammen op het kasteel. Zo heb ik hem leren kennen. Hij kon goed zingen en zong wel eens met ons mee aan het orgel en toen dacht ik: nou dat is wel wat voor mij. Ik verlang nog wel eens terug naar die tijd. Het was een fijne tijd.

Petra herinnert zich het verhaal dat haar oma als linnenmeisje wel eens door een jongeman op het kasteel achterna werd gezeten. Ze vluchtte naar de kelder, werd in een hoek gedreven, maar pakte een stoel en weerde zo moedig haar belager van zich af. Ze moest niets hebben van dat gevrij. "Aan mijn lijf geen polonaise", zei ze. In hun vrije tijd mochten ze zich verkleeden in de oude kleren van de freules en voerden ze toneelstukjes op. Ze gingen varen in het bootje dat toen ook al in de slotgracht lag. Soms ging ze voor familiebezoek naar huis en dan vertelde de freule wat haar te doen stond: niet praten met vreemden, alleen maar de mensen met een zwarte band om de arm. Dat was het spoorwegpersoneel. Tante Pietje vond het kasteel ook zo hemels omdat het

personeel er in bad mocht. Dan werd warm water in ketels naar badkuipen in de kelders aangedragen. Toen tante Pietje in 1979 een huis met badkamer kreeg, beschouwde ze dat als een grote luxe.

Winkelpand met gevel-sigaar

Na zeven jaar verliet tante Pietje het kasteel, toen ze trouwde met Bertus Meulenkamp. De sigarenzaak had een markante gevel, vanwege de sigaar die er hing (zie foto). De mensen stonden in de oorlog in de rij voor de winkel.

Mensen in de rij voor de tabakszaak, oorlogsjaren

Tante Pietje heeft tot op hoge leeftijd in de zaak gestaan. Op haar tachtigste liet ze zich nog bijscholen in het bedienen van een elektronische kassa. Toen het staan en reiken naar de uitgestalde waar haar te zwaar viel en de klanten vaak zelf de artikelen moesten pakken, is ze gestopt. Haar schoondochter Tinie zette de zaak voort.

Zo komt via een gesprek met kleindochter Petra en enkele foto's het verhaal van tante Pietje en haar tijd tot leven. In ieder leven schuilt een uniek verhaal.

Arjen van Gijssel, schrijver/dichter
www.levenbeschreven.nl

Made In Ruurlo

De Ruurlose schrijver Arjen van Gijssel heeft sinds kort een eigen bedrijf: Levenbeschreven. Hij schrijft levensverhalen. foto Jan Houwers

Levensverhalen

Arjen van Gijssel uit Ruurlo schrijft levensverhalen. Hij noemt zichzelf een huisbiograaf. De schrijver/dichter heeft sinds twee weken een eigen bedrijf: Levenbeschreven. „Mensen komen eens in de zoveel tijd met talloze anekdotes naar me toe. Daar maak ik vervolgens een lopend verhaal van. Het is een groeidocument, dat steeds groter wordt. Voor jongeren is het bijvoorbeeld fantastisch om te lezen hoe hun ouders vroeger worstelden met bepaalde situaties in de opvoeding. Het past in de tijdgeest waarin mensen steeds meer willen vastleggen.” Van Gijssel heeft ervaring; hij schreef onder meer bij het vertrek van de Ruurlose predikant Jan Hazeleger diens levensverhaal.

➔ www.levenbeschreven.nl

a.k.gijssel@zonnet.nl
06-53620945

Voor eerdere afleveringen zie: www.destentor.nl/made-in

Artikel uit de Stentor, maart 2011 over het schrijven van levensverhalen van gewone mensen door Arjen van Gijssel

Historische Vereniging Old Reurle:

Opgericht 15 februari 1984

Voorzitter:	Dhr. D.Chr. Weenk, Kerkplein 10, 7261 AZ Ruurlo T: 0573-453774 E: decewe@concepts.nl
Secretaris:	Dhr. L.W. Besselink, Noorderweme 6, 7261 PX Ruurlo T: 0573-452376 E: leobesselink@concepts.nl
Penningmeester:	Dhr. J.H. Holtslag, Stationsstraat 10c, 7261 AD Ruurlo T: 0573-453904 E: jh.holtslag@concepts.nl
Bankrekening:	Rabo Achterhoek-Noord, Ruurlo, Rekeningnummer 3567.22.996 t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle
Tweede voorzitter:	Dhr. A.J. Kettelerij, Borculoseweg 62, 7261 BL Ruurlo T: 0573-452204 E: kettelerijruurlo@hetnet.nl
Bestuursleden:	Mw. J. Schepers-Abbink, Stationsstraat 10, 7261 AD Ruurlo T: 0573-452409 E: a.schepers@concepts.nl Mw. I. Hummelink-Klein Brinke, Strikkersteeg 11, 7261 RW Ruurlo T: 0573-453531 E: b.hummelink@telfort.nl
Organisatie jaarprogramma:	Mw. J. Schepers-Abbink, Mw. I. Hummelink-Klein Brinke
Archeologische Werkgroep Coördinator:	Dhr. J.W. Bredewout, 't Rikkelder 38, 7261 BE Ruurlo T: 0573-450048 E: j.w.bredewout@concepts.nl
Landbouwwerktuigen Coördinator:	Dhr. D.H. Klein Brinke, Kooiersdijk 2, 7261 RB Ruurlo T: 0573-452048 E: lireko@hetnet.nl
Redactie 'Onder d'n Kroezeboom':	Dhr. A.E. Banda, Dekkersweg 2, 7261 MC Ruurlo T: 0573-452212 E: lou_banda@wanadoo.nl Mw. W. Braakhekke, Hengelseweg 8, 7261 LV Ruurlo T: 0573-453496 E: braakhekkewh84@gmail.com Mw. G.M. Dijkman-Spijker, Branderveenweg 4, 7261 RE Ruurlo T: 0573-491250 E: dijkman.spijker@hetnet.nl Dhr. G.J. Glijnis, Willem Alexanderlaan 62, 7261 WJ Ruurlo T: 0573-453435 E: gj.glijnis@concepts.nl
Verspreiding Kroezeboom:	Mw. J. Schepers-Abbink
Internetsite:	www.oldreurle.nl E: info@oldreurle.nl
Contributie per seizoen:	€ 14,00 persoonlijk lid, € 21,00 voor echtparen. Bij toezending per post € 6,00 extra voor portokosten. Kamer van Koophandel te Arnhem, inschrijfnummer 40103401 Het kwartaalblad Onder d'n Kroezeboom is ingeschreven onder het nummer ISSN 0929-919X